

Narodne povédke.

Nabral J. M-t-n.

I.

Na bohínskej stráni je živel mož, ki je léčil ljudém in živini. Ta človek nij bil učen, a menili so, da zna Bog vé koliko. Od očeta in še bolj od narave je bil zvédel toliko, da je poznal obilo rastlin ter delal z njih zdravila. V njega sobi nij bilo videti, razven stekleníc ter steklenícič in razven kacega drevesnega luba. Šel je nekđaj na zeló visoko goro, koder je dolgo hodil in prilézel napósled nekam, kder poprej še nikoli nij bilo žive duše. Po skalah in pesku je iskal rastlinic. Tukaj pod néko pěči podobno skalo ngleda stekleníco. Začudi se, kakó je steklenica prišla sem, kamor še nij bil nikdar nihče stopil. Vzame stekleníco v roko ter jo ogleduje, in zapazi, da je v njej deček, tolikšen, kakor palec. Ta mu vedno miga in kaže, da bi odprl stekleníco. Dolgo se mož trudi, a napósled vender odpré in izdere zamašek. Vesel deček skoči iz stekleníce. Ali človek se začudi in ustraši, viděč, kakó naglo deček raste! Predno je dva krati mogel dehniti, uže je pred njim stal velik junak. Človek nij vedel, kaj bi rekel. A tujec mu je bil prijazen ter mnogo povpraševal, in kadar je zvedel od njega, da išče bílja, ponudi se mu, pokazati vse rastline ter povedati, kakšno moč ima katera. Vesel ga je zdravnik poslušal ter mnogo zvedel. Kadar se je večerilo, tujec postojí in reče zdravniku: „povedal sem ti, kar malo kdo vé, ker si me izbavil tesne ječe, v katerej sem bil dvě tisoči leti zaprt. Slověč bodeš in bogat, ako hočeš. A razliko je treba stvoríti mej tobój in mej drugími ljudmi, in zategadelj ti vrát obrnem takó, da bodeš nazaj gledal.“ Zàravník se teh beséd jako preplaši in razuměje, da ima skrkliča (škrata)*) pred sobój. Začne prositi, naj ga spustí domóv tacega, kakor ga je Bog ustvaril. A skrklič se ne dá preprosi. Kadar človek to vidi, stvorí se neskrbnega, in reče: „ne slépi me s táko stvarjó, ki je ne verujem, ker je ne moreš nikoli stvoriti. Samó da bi jaz imel tukaj še možíča, ki sem ga poprej osvobodil stekleníce! Od njega bi ti pobegnil, kakor miš.“ A skrklič mu odgovorí: „niji si li mene izpustil?“ Človek reče: „ne tebe! Drug je bil, manjši od moškega palca.“ Takój se skrklič zopet skrkne, da je bil tolikšen, kolikeršen poprej, in zavpije: „ali zdaj veruješ?“ Odgovorí mu zdravník: „še ne, dokler te zopet ne vidim v steklenici.“ in ob teh besedah skrkliču od straní pomolí odmašeno posódo, a skrkliček smuk! vánjo, ter se zahrohotá in reče: „ali zdaj veruješ?“ Premetěni zdravník odgovorí: „rad verujem!“ ter zamaší stekleníco, v katero je skrklič bil zopet ujet, in otide vesel domóv. Ta mož je znal rastline, kakor nihče drug na Gorénjskem, zatorej se nij čuditi, ako je svét govoril, da je bil zeló obogatel; a skrkliča potem nikoli nij z nova pušéal na pláno.

—*—

*) Podkrnci „škrata“ imenujejo „skrklič.“ Erjavec v letopisu Matice slověnske 1880. léta na 187. stráni.